

234

Na temelju članka 52. stavak (2) Zakona o organizaciji tijela uprave u Županiji Zapadnohercegovačkoj („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 9/06) i članka 32. stavak (6) Zakona o namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 16/08 i 14/13), ministar pravosuđa i uprave Županije Zapadnohercegovačke donosi

PRAVILNIK
O SADRŽAJU I NAČINU POLAGANJA
STRUČNOG UPRAVNOG ISPITA
NAMJEŠTENIKA U TIJELIMA
DRŽAVNE SLUŽBE U ŽUPANIJI
ZAPADNOHERCEGOVAČKOJ

I. TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

(Predmet Pravilnika)

Ovim Pravilnikom utvrđuju se uvjeti, sadržaj i način polaganja stručnog upravnog ispita namještenika (u daljnjem tekstu: stručni ispit) iz županijskih, gradskih i općinskih tijela državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj (u daljnjem tekstu: Županija), drugih osoba koje podliježu obvezi polaganja ili im se omogućava polaganje tog ispita pred Povjerenstvom za polaganje stručnog upravnog ispita namještenika (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo) kojeg imenuje ministar pravosuđa i uprave Županije (u daljnjem tekstu: ministar).

Članak 2.

(Obveza polaganja stručnog ispita)

(1) Stručni ispit dužni su polagati namještenici više i srednje školske spreme, radi stjecanja uvjeta za rad na radnim mjestima na kojima se obavljaju dopunski poslovi temeljne djelatnosti iz nadležnosti tijela državne službe Županije, grada i općine, a koji se bliže utvrđuju propisom Vlade Županije Zapadnohercegovačke.

(2) Stručni ispit dužni su polagati i namještenici iz stručnih i drugih službi tijela vlasti koji su navedeni u članku 56. Zakona o namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 16/08 i 14/13 - u daljnjem tekstu: Zakon o namještenicima), kao i uposlenici u drugim pravnim osobama kojima je federalnim i županijskim zakonom, odnosno odlukom gradskog i općinskog vijeća povjereno obavljanje javnih ovlasti, a kod kojih je sukladno zakonu ili drugim propisom predviđen stručni ispit.

(3) Vježbenici više i srednje školske spreme koji se nalaze na provođenju vježbeničkog staža u tijelima državne službe i stručnim i drugim službama i pravnim osobama s javnim ovlastima iz stavka (1) i (2) ovog članka polažu stručni ispit po isteku vježbeničkog staža.

Članak 3.

(Uvjeti za polaganje stručnog ispita)

(1) Osobe iz članka 2. ovog Pravilnika, mogu polagati stručni ispit kada nakon stjecanja više školske spreme provedu na radu u tim tijelima i službama najmanje devet mjeseci, a po stjecanju srednje stručne spreme najmanje šest mjeseci.

(2) Radi stjecanja uvjeta za rad, pod istim uvjetima, stručni ispit mogu polagati i osobe koje se nalaze na radu u drugim tijelima vlasti i institucijama, odnosno u pravnim osobama na teritoriju Bosne i Hercegovine.

Članak 4.

(Predmeti i Program stručnog ispita)

(1) Stručni ispit obuhvaća slijedeće predmete:

- a) Osnove ustavnog sustava i europske integracije,
- b) Organizacija tijela uprave,
- c) Upravni postupak,
- d) Radni odnosi u tijelima državne službe,
- e) Uredsko i arhivsko poslovanje u tijelima državne službe.

(2) Sadržaj gradiva i pravni izvori za svaki predmet iz stavka (1) ovog članka utvrđuju se u Programu stručnog upravnog ispita za namještenike u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj (u daljnjem tekstu: Program) koji se nalazi u prilogu ovog Pravilnika i čini njegov sastavni dio.

II. SASTAV POVJERENSTVA, POSTUPAK
PRIJAVLJIVANJA I NAČIN POLAGANJA
STRUČNOG ISPITA

Članak 5.

(Sastav i imenovanje Povjerenstva)

(1) Povjerenstvo imenuje ministar rješenjem na razdoblje od dvije godine, a sastoji se od predsjednika, četiri stalna člana, od kojih je jedan zamjenik predsjednika i dva zamjenska člana.

(2) Za predsjednika, stalne članove i zamjenske članove Povjerenstva imenuju se osobe iz reda diplomiranih pravnik/magistara pravne struke s najmanje pet godina radnog staža u tijelima državne službe i koji su se istakli u radu na normativno-pravnim, upravnim i drugim stručnim poslovima u županijskim tijelima državne službe i drugim županijskim institucijama.

(3) U slučaju spriječenosti nekog od stalnih članova Povjerenstva ili postojanja sukoba interesa, stalne članove će zamijeniti imenovani zamjenski član.

(4) U slučaju sukoba interesa člana Povjerenstva na odgovarajući način primjenjuju se odredbe Zakona o upravnom postupku, koje se odnose na izuzeće službene osobe.

(5) Rješenjem o imenovanju Povjerenstva određuju se ispitivači za svaki predmet iz članka 4. ovog Pravilnika, tajnik i zapisničar Povjerenstva.

Članak 6.**(Postupak prijavljivanja stručnog ispita)**

(1) Polaganje stručnog ispita obavlja se na pisani zahtjev kandidata.

(2) Kandidati zahtjev za polaganje stručnog ispita podnose Ministarstvu pravosuđa i uprave Županije Zapadnohercegovačke (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).

(3) Uz zahtjev se prilaže:

- a) dokaz o završenoj školskoj spremi,
- b) dokaz o završenom vježbeničkom stažu, odnosno o radnom stažu u struci.

Članak 7.**(Rješenje o odobravanju polaganja stručnog ispita)**

(1) Ministarstvo donosi rješenje kojim odobrava polaganje stručnog ispita za kandidate koji ispunjavaju propisane uvjete, odnosno rješenje kojim se odbija zahtjev za polaganje stručnog ispita za kandidate koji ne ispunjavaju propisane uvjete.

(2) U rješenju kojim je kandidatu odobreno polaganje stručnog ispita određuje se vrijeme polaganja stručnog ispita.

(3) U rješenju kojim se odbija zahtjev za polaganje stručnog ispita navodi se razlog odbijanja zahtjeva.

Članak 8.**(Mjesto polaganja stručnog ispita)**

(1) Stručni ispit se polaže u sjedištu Ministarstva.

(2) Iznimno, po odobrenju ministra, stručni ispit može se polagati i van sjedišta tijela iz stavka (1) ovog članka, ako za to postoje opravdani razlozi.

Članak 9.**(Dijelovi stručnog ispita)**

Stručni ispit se sastoji iz pisanog i usmenog dijela.

Članak 10.**(Pisani dio stručnog ispita)**

(1) Zadatak iz pisanog dijela stručnog ispita daje predsjednik Povjerenstva ili član Povjerenstva kojega odredi predsjednik Povjerenstva.

(2) Pri izboru zadatka za pisani dio stručnog ispita kandidatu s višom stručnom spremom daje se pisani zadatak iz složenih poslova, a kandidatu sa srednjom stručnom spremom iz jednostavnih poslova.

(3) Pisani zadatak radi se prije pristupanja polaganju usmenog dijela stručnog ispita.

(4) Izrada pisanog zadatka može trajati najduže 45 minuta.

(5) Uspjeh kandidata na pisanom dijelu ispita ocjenjuje Povjerenstvo ocjenom „zadovoljava“ ili „ne zadovoljava“.

(6) Ako je pisani rad ocijenjen ocjenom „ne zadovoljava“, kandidat ne može pristupiti usmenom dijelu ispita.

(7) Nakon položenog pisanog dijela ispita kandidat pristupa polaganju usmenog dijela ispita.

Članak 11.**(Usmeni dio stručnog ispita)**

(1) Na usmenom dijelu stručnog ispita provjerava se osposobljenost kandidata za praktičnu primjenu propisa iz predmeta navedenih u članku 4. ovog Pravilnika, a u okviru gradiva koje je sadržano u programu svakog predmeta.

(2) Na usmenom dijelu stručnog ispita ispitivači su dužni kandidata ispitivati samo o materiji koja je obuhvaćena programom ispita za višu odnosno srednju stručnu spremu iz članka 4. stavak (2) ovog Pravilnika.

(3) Usmeni dio stručnog ispita je javan.

Članak 12.**(Odlučivanje o uspjehu kandidata)**

(1) Po završenom usmenom dijelu stručnog ispita, Povjerenstvo odlučuje o uspjehu kandidata, bez nazočnosti kandidata i javnosti.

(2) Konačan uspjeh kandidata ocjenjuje se prema ukupno pokazanom znanju na pisanom i usmenom dijelu stručnog ispita.

(3) Povjerenstvo odlučuje o uspjehu kandidata ocjenom „položio stručni ispit“ ili „nije položio stručni ispit“ ili „upućen na popravni ispit iz jednog predmeta“ ili „upućen na popravni ispit iz dva predmeta“, s tim da se navode nazivi predmeta koji nisu položeni.

(4) Kandidat koji na stručnom ispitu pokaže nezadovoljavajuće znanje iz tri ili više predmeta smatra se da nije položio stručni ispit.

Članak 13.**(Popravni ispit)**

(1) Kandidat koji na usmenom dijelu stručnog ispita ne pokaže zadovoljavajuće znanje iz jednog ili dva predmeta ima pravo iz tih predmeta polagati popravni ispit.

(2) Kandidat koji na stručnom ispitu ne položi jedan ili dva predmeta, popravni ispit iz tih predmeta polaže najranije u roku od 30 dana, a najkasnije u roku od 90 dana od dana polaganja stručnog ispita.

(3) Ministarstvo kandidatu dostavlja obavijest o terminu polaganja popravnog ispita.

(4) Kandidat koji ne pristupi polaganju popravnog ispita u terminu iz stavka (3) ovog članka, smatra se da stručni ispit nije položio.

(5) Kandidat koji na popravnom ispitu pokaže nezadovoljavajuće znanje smatra se da nije položio stručni ispit.

Članak 14.**(Obveza pristupanja zakazanom terminu)**

(1) Kandidat je obavezan pristupiti polaganju stručnog ispita u terminu koji mu je određen aktom Ministarstva.

(2) Ako kandidat ne pristupi polaganju stručnog ispita u dan koji mu je određen za polaganje stručnog ispita, a polaganje stručnog ispita nije odgođeno sukladno ovom Pravilniku, ili prije početka polaganja stručnog ispita izjavi da odustaje od ispita, smatra se da stručni ispit

nije položio.

(3) Ako kandidat odustane od polaganja već započetog stručnog ispita, ili ne preda rad iz pisanog dijela stručnog ispita smatra se da ispit nije položio.

Članak 15.

(Odgoda od polaganja)

(1) Kandidat može, iz opravdanih razloga, u pisanom obliku, odgoditi termin polaganja stručnog ispita, ali je o tome dužan izvijestiti Ministarstvo najkasnije do dana određenog za termin polaganja stručnog ispita.

(2) Odgađanje zakazanog termina stručnog ispita može se odgoditi najviše do 30 dana, a novi termin odgođenog ispita utvrđuje Ministarstvo i o tome obavještava kandidata.

(3) Ako kandidat ne pristupi polaganju stručnog ispita na dan određen prema stavku (2) ovog članka smatra se da stručni ispit nije položio.

Članak 16.

(Odgoda započetog stručnog ispita)

(1) Započeto polaganje stručnog ispita može se izuzetno, odgoditi na zahtjev kandidata, ako kandidat dokaže da zbog bolesti ili drugih opravdanih razloga nije sposoban nastaviti polaganje stručnog ispita.

(2) Započeto polaganje stručnog ispita može se odgoditi do 30 dana, od dana odgađanja.

(3) O odgađanju polaganja započetog stručnog ispita iz stavka (1) ovog članka odlučuje Povjerenstvo većinom glasova o čemu se u spisu sačinjava službena zabilješka koja sadrži odluku Povjerenstva o odgađanju stručnog ispita, razlog odgađanja i datum kada kandidat treba pristupiti polaganju stručnog ispita.

Članak 17.

(Nastavak polaganja započetog stručnog ispita)

(1) Ako kandidat ne pristupi polaganju stručnog ispita na dan određen prema članku 16. stavak (3) ovog Pravilnika, smatra se da ispit nije položio.

(2) Pri polaganju nastavka odgođenog stručnog ispita kandidat ne polaže onaj dio stručnog ispita koji je položio do trenutka odgađanja polaganja stručnog ispita.

Članak 18.

(Rok za ponovno polaganje stručnog ispita)

Kandidat koji nije položio stručni ispit može ponovno pristupiti polaganju stručnog ispita po isteku roka od 60 dana od dana polaganja ispita.

Članak 19.

(Uvjerenje o položenom stručnom ispitu)

(1) Kandidatu koji je položio stručni ispit Ministarstvo izdaje uvjerenje o položenom stručnom ispitu.

(2) Uvjerenje o položenom stručnom ispitu sadrži: naziv tijela, naziv županijskog ispitnog povjerenstva, broj i datum izdavanja uvjerenja, ime i prezime kandidata, godinu i mjesto rođenja, podatak o stupnju školske spreme za koju je kandidat položio stručni ispit, datum položenog

stručnog ispita, otisak pečata i potpis ministra.

(3) U uvjerenju, u dijelu koji se odnosi na ocjenu o položenom stručnom ispitu navode se riječi "položio stručni ispit za višu školsku spremu" odnosno "položio stručni ispit za srednju školsku spremu".

Članak 20.

(Troškovi polaganja stručnog ispita)

Dokaz o uplati sredstava za polaganje stručnog ispita kandidat je dužan dostaviti Ministarstvu najkasnije na dan održavanja stručnog ispita, u protivnom kandidat neće moći pristupiti polaganju stručnog ispita.

Članak 21.

(Visina naknade za polaganje stručnog ispita)

(1) Visinu naknade za troškove polaganja stručnog ispita pred Povjerenstvom, rješenjem određuje ministar.

(2) Predsjedniku, članovima Povjerenstva, tajniku i zapisničaru pripada naknada za rad u Povjerenstvu što se određuje rješenjem iz stavka (1) ovog članka.

Članak 22.

(Zapisnik o polaganju stručnog ispita)

(1) O polaganju stručnog ispita vodi se zapisnik u koji se unosi: sastav Povjerenstva, datum i mjesto održavanja ispita, ime i prezime kandidata, postavljena ispitna pitanja i ocjena uspjeha kandidata.

(2) Zapisnik iz stavka (1) ovog članka potpisuje predsjednik, članovi povjerenstva i zapisničar.

(3) Zapisnik o polaganju stručnog ispita čuva se u spisu kandidata koji je polagao stručni ispit s ostalom dokumentacijom koja se odnosi na ispit i pisanim zadatkom koji je kandidat izradio.

Članak 23.

(Administrativno-tehnički poslovi i evidencija)

(1) Administrativno-tehničke poslove za rad Povjerenstva i evidenciju o kandidatima koji su polagali stručni ispit vodi Ministarstvo.

(2) Evidencija iz stavka (1) ovog članka, vodi se u vidu uvezane knjige propisanom na obrascu broj 1, koji čini sastavni dio ovog Pravilnika i sadrži sljedeće podatke: ime i prezime kandidata, datum rođenja, podatak o stupnju školske spreme za koju je položio ispit, datum polaganja stručnog ispita, ocjenu uspjeha na ispitu, broj, datum i mjesto izdavanja uvjerenja o položenom stručnom ispitu.

(3) Evidencijska knjiga iz stavka (2) ovog članka čuva se trajno.

Članak 24.

(Tajnik Povjerenstva)

(1) Povjerenstvo ima tajnika, koji je državni službenik Ministarstva iz reda

diplomiranih pravnika/magistara pravne struke.

(2) Tajnik Povjerenstva obavlja stručne i administrativno-tehničke poslove vezane za tijek polaganja stručnog ispita, a naročito:

- a) daje sve potrebne informacije potencijalnim kandidatima o uvjetima, sadržaju, tijeku i troškovima stručnog ispita,
- b) obrađuje zahtjev u smislu je li uz zahtjev za polaganje stručnog ispita priložena sva potrebna dokumentacija, odnosno ispunjava li kandidat uvjete za polaganje stručnog ispita ili priznavanje stručnog ispita,
- c) priprema nacrt rješenja kojim se rješava zahtjev kandidata za polaganje stručnog ispita ili priznavanje ispita i obavijest o terminu održavanja stručnog ispita,
- d) utvrđuje jesu li uplaćeni troškovi polaganja stručnog ispita,
- e) utvrđuje identitet kandidata,
- f) upoznaje kandidata koji je pristupio stručnom ispitu s njegovim pravima i obvezama,
- g) uručuje prethodno utvrđenu temu pisanog dijela ispita iz članka 10. ovog Pravilnika,
- h) priprema nacrt uvjerenja iz članka 19. ovog Pravilnika.

III. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 25.

(Priznavanje stručnog ispita po ranijim propisima)

Osoba koje je položila stručni ispit za rad u tijelima uprave po propisima koji su se primjenjivali na području Županije do dana stupanja na snagu ovog Pravilnika smatra se da ima položen stručni ispit predviđen ovim Pravilnikom.

Članak 26.

(Promjena stupnja školske spreme)

Osoba koja je poslije položenog stručnog ispita za srednju školsku spremu, stekla višu školsku spremu, dužna je položiti stručni ispit za višu školsku spremu ako se nalazi na radnom mjestu na kojem je predviđen položen stručni ispit za višu školsku spremu.

Članak 27.

(Priznavanje stručnog ispita)

(1) Osobi koja je položila stručni ispit po propisima Bosne i Hercegovine, Federacije

Bosne i Hercegovine, Republike Srpske, Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine i drugim županijama u Federaciji Bosne i Hercegovine priznat će se stručni ispit u smislu ovog Pravilnika pod uvjetom da program tog stručnog ispita odgovara programu iz članka 4. ovog Pravilnika.

(2) Osobi koja je položila ispit u okviru drugih posebnih ispita predviđenih za određene struke, priznat će se stručni ispit u smislu ovog Pravilnika pod uvjetom da program tog ispita odgovara programu iz članka 4. ovog Pravilnika.

(3) Osobi koja ima položen ispit za državne službenike predviđen propisom kojim se uređuju poslovi temeljne djelatnosti iz nadležnosti tijela državne službe, priznat

će se stručni ispit u smislu ovog Pravilnika pod uvjetom da program tog ispita odgovara programu iz članka 4. ovog Pravilnika.

Članak 28.

(Zahtjev za priznavanje stručnog ispita)

(1) Osoba iz članka 27. ovog Pravilnika podnosi Ministarstvu pisani zahtjev za priznavanje stručnog ispita.

(2) Uz zahtjev se prilaže:

- a) dokaz o položenom ispitu,
- b) program položenog ispita,
- c) izvod iz matične knjige rođenih, u slučaju promjene prezimena.

(3) Ministarstvo donosi rješenje po podnesenom zahtjevu, s tim da se osobi može priznati cijeli ili dio stručnog ispita.

Članak 29.

(Shodna primjena odredbi)

Odredbe ovog Pravilnika shodno se primjenjuju i na postupak polaganja stručnog ispita za osobe koje provedu vježbenički staž kao volonteri.

Članak 30.

(Imenovanje Povjerenstva i utvrđivanje visine troškova stručnog ispita)

(1) U roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog Pravilnika ministar će donijeti rješenje o imenovanju Povjerenstva, sukladno odredbama ovog Pravilnika.

(2) U roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog Pravilnika ministar će donijeti rješenje o visini naknade za troškove polaganja stručnog ispita pred Povjerenstvom, sukladno odredbama ovog Pravilnika.

Članak 31.

(Prestanak primjene ranijeg propisa)

Danom stupanja na snagu ovog Pravilnika prestaje primjena Pravilnika o sadržaju i načinu polaganja stručnog ispita namještenika u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj ("Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke", broj: 6/09).

Članak 32.

(Stupanje na snagu)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Narodnim novinama Županije Zapadnohercegovačke".

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
MINISTARSTVO PRAVOSUĐA I UPRAVE
Broj: 03-04-02-330-3/19

Široki Brijeg, 7. svibnja 2019. godine

Ministar
Kristijan Zovko

PROGRAM
STRUČNOG UPRAVNOG ISPITA NAMJEŠTENIKA U TIJELIMA DRŽAVNE SLUŽBE
U ŽUPANIJI ZAPADNOHERCEGOVAČKOJ

Članak 1.

(Predmet)

(1) Ovim Programom propisuje se sadržaj, gradivo i pravni izvori za stručni upravni ispit namještenika u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj.

(2) Po ovom Programu, stručni ispit polažu namještenici i vježbenici tijela državne službe i drugi kandidati koji su navedeni u odredbama članka 2. i 3 Pravilnika o sadržaju i načinu polaganja stručnog upravnog ispita namještenika u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj (u daljnjem tekstu: Pravilnik), kao i osobe koje provedu vježbenički staž kao volonteri.

(3) Prilikom ispitivanja kandidata na usmenom dijelu stručnog ispita, ispitivači su dužni voditi računa o tome da kandidatu postavljaju samo pitanja iz gradiva koje je utvrđeno ovim Programom.

Članak 2.

**(Program stručnog ispita za
kandidate više školske spreme)**

Program stručnog ispita za kandidate više školske spreme, u okviru predmeta iz članka 4. Pravilnika, sadrži sljedeće gradivo, i to:

(1) Osnove ustavnog sustava i europske integracije

a) gradivo

1) opće karakteristike Bosne i Hercegovine kao države (demokratska načela, sastav, glavni grad, simboli i državljanstvo);

2) ljudska prava i temeljne slobode;

3) nadležnosti Bosne i Hercegovine;

4) institucije Bosne i Hercegovine;

5) zakonodavna vlast Bosne i Hercegovine (Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine - Dom naroda i Zastupnički dom – sastav, izbor, mandat i nadležnost);

6) izvršna tijela vlasti Bosne i Hercegovine (Predsjedništvo Bosne i Hercegovine i Vijeće ministara - sastav, izbor, mandat i nadležnost);

7) sudbena vlast Bosne i Hercegovine (Ustavni sud Bosne i Hercegovine - sastav i nadležnost, Sud Bosne i Hercegovine - nadležnost);

8) ostale institucije Bosne i Hercegovine (Tužiteljstvo Bosne i Hercegovine, Centralna banka Bosne i Hercegovine, Ombudsmen za ljudska prava Bosne i Hercegovine);

9) opće karakteristike Federacije Bosne i Hercegovine (službeno ime, glavni grad, simboli i službeni jezik, sastav - službeni nazivi županija);

10) nadležnost Federacije Bosne i Hercegovine (isključiva i zajednička nadležnost Federacije i županija);

11) zakonodavna vlast Federacije Bosne i Hercegovine (Parlament Federacije Bosne i Hercegovine - Zastupnički dom i Dom naroda - sastav, mandat, izbor i nadležnosti);

12) Predsjednik i dopredsjednici Federacije Bosne i Hercegovine (izbor, mandat i nadležnost);

13) Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (sastav, izbor);

14) sudovi Federacije Bosne i Hercegovine (Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine i Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine - izbor i nadležnost);

15) opće karakteristike Županije Zapadnohercegovačke (sastav, službeno ime, sjedište Županije, simboli i službeni jezik);

16) nadležnost županija;

17) zakonodavna vlast Županije Zapadnohercegovačke (Skupština Županije Zapadnohercegovačke - sastav, mandat, izbor i nadležnost);

18) Vlada Županije Zapadnohercegovačke (sastav, izbor i nadležnost);

19) županijski i općinski sudovi (izbor sudaca, nadležnost);

20) jedinice lokalne samouprave (nadležnosti, tijela vlasti - općinsko/gradsko vijeće, općinski načelnik i gradonačelnik);

21) nastanak i proširenje Europske unije;

22) institucije Europske unije (Vijeće Europske unije, Europski Parlament, Europsko vijeće, Sud Europske unije, Europska komisija);

- 23) jedinstvena europska valuta –EURO;
- 24) Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju i BiH.

b) pravni izvori

- 1) Ustav Bosne i Hercegovine (Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini - Aneks 4);
- 2) Sporazum o ljudskim pravima (Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini - Aneks 6);
- 3) Ustav Federacije Bosne i Hercegovine s Amandmanima na Ustav I-CIX („Službene novine Federacije BiH“, broj: 1/94,13/97,5/98, 16/02, 22/02, 52/02, 18/03,63/03, 9/06, 20/04, 33/04, 71/05 i 88/08);
- 4) Ustav Županije Zapadnohercegovačke s Amandmanima na Ustav I – LII („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 1/96, 2/99, 14/00, 17/00, 1/03, 10/04 i 17/11);
- 5) Izborni zakon Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj: 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/01, 18/13, 7/14 i 31/16);
- 6) Zakon o centralnoj banci Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj: 1/97, 29/02, 8/03, 13/03, 14/03 - ispr., 9/05, 76/06 i 32/07);
- 7) Zakon o tužiteljstvu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj: 24/02, 42/03, 03/03, 37/03, 42/03, 9/04, 35/04, 61/04 i 97/09),
- 8) Zakon o načelima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 49/06 i 51/09);
- 9) Zakon o lokalnoj samoupravi u Županiji Zapadnohercegovačkoj („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke, broj: 3/09, 18/11, 11/17).

(2) Organizacija tijela uprave**a) Gradivo:**

- 1) načela organiziranja i rada tijela uprave;
- 2) poslovi tijela uprave (provođenje utvrđene politike, izvršavanje zakona i drugih propisa, obavljanje upravnog nadzora, donošenje podzakonskih propisa);
- 3) povjeravanje javnih ovlasti pravnim osobama (kome se povjeravaju, način povjeravanja i upravni nadzor nad radom pravnih osoba koje imaju javne ovlasti);
- 4) osnivanje tijela uprave i upravnih organizacija (vrste federalnih, županijskih, gradskih i općinskih tijela uprave i upravnih organizacija i način njihovog osnivanja);
- 5) međusobni odnosi tijela uprave (ovlasti i obveze u međusobnim odnosima, međusobna suradnja tijela uprave na istoj i različitoj razini vlasti);
- 6) pravilnik o unutarnjem ustrojstvu tijela uprave i upravnih organizacija (sadržaj i način donošenja);
- 7) rukovođenje tijelima uprave (naziv i ovlaštenja u rukovođenju);
- 8) rukovođenje općinskim i gradskim tijelima uprave i upravnim organizacijama (naziv i ovlasti u rukovođenju);
- 9) podzakonski propisi i pojedinačni akti koje donose tijela uprave i upravne organizacije;
- 10) odnos tijela uprave prema građanima;
- 11) odnosi između tijela uprave u vršenju upravnih i stručnih poslova (međusobni odnosi, odnos federalnih prema županijskim, općinskim i gradskim i odnos županijskih prema općinskim i gradskim tijelima uprave);
- 12) odnos tijela uprave prema tijelu izvršne vlasti (na razini Federacije, Županije, grada i općina);
- 13) odnos tijela uprave prema ombudsmenu;
- 14) sredstva za rad tijela uprave i upravnih organizacija (kako se i gdje utvrđuju i vrste sredstava);
- 15) inspekcijski nadzor (zajedničke odredbe);
- 16) upravna inspekcija;
- 17) sadržaj poslova lokalne samouprave.

b) pravni izvori

- 1) Zakon o organizaciji tijela uprave u Županiji Zapadnohercegovačkoj („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 9/06);
- 2) Zakon o organizaciji tijela uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 35/05);
- 3) Zakon o načelima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 49/06 i 51/09);
- 4) Zakon o lokalnoj samoupravi u Županiji Zapadnohercegovačkoj („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 3/09, 18/11, 11/17).

(3) Upravni postupak

a) Gradivo

1) osnovna načela za vođenje upravnog postupka (načelo zakonitosti, zaštite prava građana i javnog interesa, načelo efikasnosti, načelo materijalne istine, načelo saslušanja stranke, ocjena dokaza, samostalnost u rješavanju, pravo žalbe, konačnost i pravomoćnost rješenja, ekonomičnost postupka, pomoć neukoj stranci);

2) nadležnost (stvarna i mjesna nadležnost, prostorno ograničenje nadležnosti, sukob nadležnosti, službena osoba ovlaštena za vođenje postupka i za rješavanje, pravna pomoć, izuzeće);

3) stranka i njeno zastupanje (pojam stranke, procesna sposobnost i zakonski zastupnik, vrste zastupnika);

4) komuniciranje tijela i stranaka (podnesci i pozivanje);

5) zapisnik;

6) dostavljanje pismena (način dostavljanja, obvezno osobno dostavljanje, posredno dostavljanje, posebni slučajevi dostavljanja);

7) dostavnica;

8) rokovi (vrste i računanje rokova);

9) troškovi postupka (troškovi tijela i stranaka i oslobađanje od plaćanja troškova);

10) pokretanje prvostupanjskog upravnog postupka (zahtjevi stranaka, izmjena zahtjeva, odustajanje od zahtjeva i poravnanje);

11) postupak do donošenja rješenja (zajedničke odredbe, skraćeni postupak, poseban ispitni postupak, prethodno pitanje, usmena rasprava);

12) dokazivanje (opće odredbe, isprave, uvjerenja, svjedoci, izjava stranke, vještaci, tumači i uviđaj);

13) rješenje (tijelo koje donosi rješenje, oblik i sastavni dijelovi rješenja, vrste rješenja, rok za izdavanje rješenja, ispravljanje pogrešaka u rješenju);

14) zaključak;

15) redovna pravna sredstva (žalba, pravo žalbe, nadležnost tijela za rješavanje po žalbi, rok za podnošenje žalbe, sadržaj žalbe, predavanje žalbe, rad prvostupanjskog tijela po žalbi, rješavanje drugostupanjskog tijela po žalbi, žalba kada prvostupanjsko rješenje nije doneseno u zakonskom roku, rok za donošenje rješenja po žalbi);

16) izvanredna pravna sredstva (obnova postupka, mijenjanje i poništavanje rješenja u svezi s upravnim sporom, zahtjev za zaštitu zakonitosti, poništenje i ukidanje po pravu nadzora, ukidanje i mijenjanje pravomoćnog rješenja uz pristanak ili po zahtjevu stranke, vanredno ukidanje rješenja, oglašavanje rješenja ništavim);

17) pravne posljedice poništavanja i ukidanja;

18) izvršno rješenje (kad rješenje postaje izvršno);

19) administrativno izvršenje (uvjeti i način izvršenja - zaključak o dozvoli izvršenja);

20) izvršenje nenovčanih obveza.

b) Pravni izvor

Zakon o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, broj: 2/98 i 48/99).

(4) Radni odnosi u tijelima državne službe**a) Gradivo**

1) radna mjesta državnih službenika i namještenika u državnoj službi Županije Zapadnohercegovačke i Federaciji Bosne i Hercegovine (rukovodeći i ostali državni službenici, dužnosti i prava državnog službenika i namještenika, odlučivanje o pravima državnih službenika i namještenika);

2) poslovi državnih službenika i namještenika;

3) nespojivost s dužnostima državnog službenika;

4) popuna upražnjenih radnih mjesta državnih službenika i namještenika (popuna putem internog oglasa i putem javnog natječaja, upošljavanje na određeno vrijeme);

5) opći i posebni uvjeti za prijem u radni odnos;

6) probni rad, ocjena rada i prekobrojnost;

7) ocjena rada i unaprjeđenje državnih službenika;

8) premještaj (interni i eksterni) i preuzimanje u drugo tijelo državne službe;

9) radno vrijeme i odmori (godišnji, tjedni i dnevni);

10) odsustvo iz državne službe;

11) plaća, naknade plaće i način obračuna;

12) prestanak radnog odnosa;

13) stegovna odgovornost državnih službenika i namještenika (povrede službene dužnosti, pokretanje stegovnog postupka i stegovne mjere i kazne);

14) odgovornost za materijalnu štetu;

15) medijator državne službe;

16) upravljanje državnom službom (institucije na razini BiH, Federacije BiH i Županije - Agencije za državnu

službu i druga tijela, nadležnosti);

17) Odbor državne službe za žalbe,

18) vježbenici;

19) radni odnosi kod pravnih osoba sukladno Zakonu o radu (ugovor o radu, zaštita maloljetnika, žena i materinstva, zaštita radnika privremeno ili trajno nesposobnih za rad, izumi i tehnička unaprjeđenja).

b) Pravni izvori

1) Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 16/08, 7/09, 8/12 i 8/13);

2) Zakon o namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 16/08 i 14/13);

3) Zakon o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 29/03, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06 i 4/12);

4) Zakon o namještenicima u tijelima državne službe u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 49/05);

5) Zakon o radu („Službene novine Federacije BiH“, broj: 26/16 i 89/18);

6) Zakon o radu („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 11/17),

7) Uredba o poslovima temeljne djelatnosti iz nadležnosti tijela državne službe koje obavljaju državni službenici, uvjetima za obavljanje tih poslova i ostvarivanju određenih prava iz radnog odnosa („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 10/09, 10/13 i 23/15);

8) Uredba o dopunskim poslovima temeljne djelatnosti i poslovima pomoćne djelatnosti iz nadležnosti tijela državne službe koje obavljaju namještenici („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 10/09).

(5) Uredsko i arhivsko poslovanje u tijelima državne službe

a) Gradivo

1) uredsko poslovanje (pojam, sadržaj i značaj uredskog poslovanja, načela uredskog poslovanja);

2) značenje pojedinih termina u uredskom poslovanju (akt, prilog, predmet, dosje, fascikl, arhivska građa, registraturski materijal, pisarnica, arhiva);

3) osnovne knjige evidencije o uredskom poslovanju (upisnik prvostupajskih predmeta upravnog postupka, upisnik drugostupajskih predmeta upravnog postupka, djelovodnik predmeta i akata, djelovodnik za povjerljivu i strogo povjerljivu poštu);

4) pojam i značaj klasifikacijskih oznaka predmeta i akata;

5) primanje, otvaranje, pregledanje i raspoređivanje (signiranje) pošte, odnosno akata;

6) zavođenje akata (način i vrijeme zavođenja, prijemni štambilj);

7) dostavljanje predmeta i akata u rad (interna dostavna knjiga, prijem i otprema računa);

8) vraćanje riješenih predmeta u pisarnicu;

9) razvođenje akata i predmeta;

10) rokovnik predmeta;

11) otpremanje pošte (način otpremanja pošte, knjiga otpreme pošte putem kurira i knjiga otpreme pošte putem pošte);

12) postupanje s aktima koji podliježu plaćanju upravne pristojbe (upoznavanje stranke, postupanje kod prijem zahtjeva putem pošte, oslobođanje od plaćanja upravne pristojbe, naplata pristojbe, izdavanje, prodaja i poništenje biljega);

13) organizacija prijema stranaka, raspored i obilježavanje radnih prostorija tijela uprave;

14) arhivsko poslovanje (arhiviranje i čuvanje završenih predmeta i akata, vođenje i korištenje arhivske knjige);

15) lista kategorija registraturskog materijala s rokovima čuvanja;

16) postupak ovjeravanja potpisa, rukopisa i prijepisa (nadležnost za ovjeravanje, ovjeravanje potpisa i rukopisa, ovjeravanje prijepisa i posebni slučajevi ovjeravanja);

17) pečati tijela vlasti (namjena, oblik, sadržaj, izrada, čuvanje i upotreba, evidencije, uništavanje, nestanak i izrada novog umjesto nestalog pečata).

b) pravni izvori

1) Zakon o arhivskoj građi Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 45/02);

2) Zakon o arhivskoj građi („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 18/99 i 9/06);

3) Zakon o pečatu Županije Zapadnohercegovačke („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 14/13 i 24/15);

4) Zakon o ovjeravanju potpisa, rukopisa i prijepisa („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj:

10/98);

5) Zakon o upravnim pristojbama s Tarifom upravnih pristojbi Županije Zapadnohercegovačke („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 8/14),

6) Uredba o uredskom poslovanju tijela uprave i službi za upravu u Županiji Zapadnohercegovačkoj („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 11/09);

7) Naputak o načinu obavljanja uredskog poslovanja u tijelima uprave i službama za upravu u Županiji Zapadnohercegovačkoj („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 14/09 i 6/14),

8) Naputak o postupku i načinu izrade, načinu vođenja i sadržaju evidencije o pečatima, uništavanju i stavljanju izvan uporabe pečata („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 17/13).

Članak 3.

(Program stručnog upravnog ispita za kandidate srednje školske spreme)

Program stručnog upravnog ispita za kandidate srednje školske spreme, u okviru predmeta iz članka 4. Pravilnika, sadrži sljedeće gradivo, i to:

(1) Osnove ustavnog sustava i europske integracije

a) gradivo

1) opće karakteristike Bosne i Hercegovine kao države (demokratska načela, sastav, glavni grad, simboli i državljanstvo);

2) ljudska prava i temeljne slobode;

3) zakonodavna vlast Bosne i Hercegovine (Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine - Dom naroda i Zastupnički dom – sastav, izbor, mandat i nadležnost);

4) izvršna tijela vlasti Bosne i Hercegovine (Predsjedništvo Bosne i Hercegovine i Vijeće ministara - sastav, izbor, mandat i nadležnost);

5) sudbena vlast Bosne i Hercegovine (Ustavni sud Bosne i Hercegovine - sastav i nadležnost, Sud Bosne i Hercegovine - nadležnost);

6) opće karakteristike Federacije Bosne i Hercegovine (sastav, službeno ime, glavni grad, simboli i službeni jezik);

7) nadležnost Federacije Bosne i Hercegovine (isključiva i zajednička nadležnost Federacije i županija);

8) zakonodavna vlast Federacije Bosne i Hercegovine (Parlament Federacije Bosne i Hercegovine - Zastupnički dom i Dom naroda - sastav, mandat, izbor i nadležnosti);

9) Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (sastav, izbor);

10) sudovi Federacije Bosne i Hercegovine (Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine i Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine - izbor i nadležnost);

11) opće karakteristike Županije Zapadnohercegovačke (sastav, službeno ime, sjedište Županije, simboli i službeni jezik);

12) zakonodavna vlast Županije Zapadnohercegovačke (Skupština Županije Zapadnohercegovačke - sastav, mandat, izbor i nadležnost);

13) Vlada Županije Zapadnohercegovačke (sastav, izbor i nadležnost);

14) županijski i općinski sudovi (izbor sudaca, nadležnost);

15) jedinice lokalne samouprave (nadležnosti, tijela vlasti - općinsko/gradsko vijeće, općinski načelnik i gradonačelnik);

16) nastanak i proširenje Europske unije;

17) institucije Europske unije (Vijeće Europske unije, Europski Parlament, Europsko vijeće, Sud Europske unije, Europska komisija);

18) jedinstvena europska valuta –EURO;

b) pravni izvori

1) Ustav Bosne i Hercegovine (Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini - Aneks 4);

2) Sporazum o ljudskim pravima (Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini - Aneks 6);

3) Ustav Federacije Bosne i Hercegovine s Amandmanima na Ustav I-CIX („Službene novine Federacije BiH“, broj: 1/94,13/97,5/98, 16/02, 22/02, 52/02, 18/03,63/03, 9/06, 20/04, 33/04, 71/05 i 88/08);

4) Ustav Županije Zapadnohercegovačke s Amandmanima na Ustav I – LII („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 1/96, 2/99, 14/00, 17/00, 1/03, 10/04 i 17/11);

5) Izborni zakon Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj: 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/01, 18/13, 7/14 i 31/16);

6) Zakon o načelima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“,

broj 49/06 i 51/09);

7) Zakon o lokalnoj samoupravi u Županiji Zapadnohercegovačkoj („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 3/09, 18/11, 11/17).

(2) Organizacija tijela uprave

a) Gradivo:

- 1) načela organiziranja i rada tijela uprave;
- 2) poslovi tijela uprave (provođenje utvrđene politike, izvršavanje zakona i drugih propisa, obavljanje upravnog nadzora, donošenje podzakonskih propisa);
- 3) osnivanje tijela uprave i upravnih organizacija (vrste federalnih, županijskih, gradskih i općinskih tijela uprave i upravnih organizacija i način njihovog osnivanja);
- 4) međusobni odnosi tijela uprave (ovlasti i obveze u međusobnim odnosima, međusobna suradnja tijela uprave na istoj i različitoj razini vlasti);
- 5) pravilnik o unutarnjem ustrojstvu tijela uprave i upravnih organizacija (sadržaj i način donošenja);
- 6) rukovođenje općinskim i gradskim tijelima uprave i upravnim organizacijama (naziv i ovlasti u rukovođenju);
- 7) podzakonski propisi i pojedinačni akti koje donose tijela uprave i upravne organizacije;
- 8) odnos tijela uprave prema građanima;
- 9) sredstva za rad tijela uprave i upravnih organizacija (kako se i gdje utvrđuju i vrste sredstava);
- 10) inspekcijski nadzor (zajedničke odredbe);
- 11) sadržaj poslova lokalne samouprave.

b) pravni izvori

- 1) Zakon o organizaciji tijela uprave u Županiji Zapadnohercegovačkoj („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 9/06);
- 2) Zakon o organizaciji tijela uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 35/05);
- 3) Zakon o načelima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 49/06 i 51/09);
- 4) Zakon o lokalnoj samoupravi u Županiji Zapadnohercegovačkoj („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 3/09, 18/11, 11/17).

(3) Upravni postupak

a) Gradivo

- 1) osnovna načela za vođenje upravnog postupka (samo pobrojati);
- 2) nadležnost (stvarna i mjesna nadležnost, sukob nadležnosti, službena osoba ovlaštena za vođenje postupka i za rješavanje, izuzeće);
- 3) stranka i njeno zastupanje (pojam stranke, procesna sposobnost i zakonski zastupnik, vrste zastupnika);
- 4) komuniciranje tijela i stranaka (podnesci i pozivanje);
- 5) zapisnik;
- 6) dostavljanje pismena (način dostavljanja, obvezno osobno dostavljanje, posredno dostavljanje, posebni slučajevi dostavljanja);
- 7) rokovi (vrste i računanje rokova);
- 8) troškovi postupka (troškovi tijela i stranaka i oslobađanje od plaćanja troškova);
- 9) pokretanje prvostupanjskog upravnog postupka (zahtjevi stranaka, izmjena zahtjeva, odustajanje od zahtjeva i poravnanje);
- 10) postupak do donošenja rješenja (zajedničke odredbe, skraćeni postupak, poseban ispitni postupak, prethodno pitanje, usmena rasprava);
- 11) dokazivanje (opće odredbe, isprave, uvjerenja, svjedoci, izjava stranke, vještaci, tumači i uviđaj);
- 12) rješenje (tijelo koje donosi rješenje, oblik i sastavni dijelovi rješenja, vrste rješenja, rok za izdavanje rješenja, ispravljavanje pogrešaka u rješenju);
- 13) zaključak;
- 14) redovna pravna sredstva (žalba, pravo žalbe, nadležnost tijela za rješavanje po žalbi, rok za podnošenje žalbe, sadržaj žalbe, predavanje žalbe, rad prvostupanjskog tijela po žalbi, rješavanje drugostupanjskog tijela po žalbi, žalba kada prvostupanjsko rješenje nije doneseno u zakonskom roku, rok za donošenje rješenja po žalbi);
- 15) izvanredna pravna sredstva (samo nazivi i protiv kojih se rješenja koriste);
- 16) pravne posljedice poništavanja i ukidanja;

b) Pravni izvor

Zakon o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, broj: 2/98 i 48/99).

(4) Radni odnosi u tijelima državne službe**a) Gradivo**

1) radna mjesta državnih službenika i namještenika u državnoj službi Županije Zapadnohercegovačke i Federaciji Bosne i Hercegovine (rukovodeći i ostali državni službenici – samo nazivi radnih mjesta, odlučivanje o pravima državnih službenika i namještenika);

2) poslovi državnih službenika i namještenika;

3) nespojivost s dužnostima državnog službenika;

4) popuna upražnjenih radnih mjesta državnih službenika i namještenika (popuna putem internog oglasa i putem javnog natječaja, upošljavanje na određeno vrijeme);

5) opći i posebni uvjeti za prijem u radni odnos;

6) probni rad, ocjena rada i prekobrojnost;

7) ocjena rada i unaprjeđenje državnih službenika;

8) radno vrijeme i odmori (godišnji, tjedni i dnevni);

9) plaća, naknade plaće i način obračuna;

10) prestanak radnog odnosa;

11) stegovna odgovornost državnih službenika i namještenika (povrede službene dužnosti -vrste, pokretanje stegovnog postupka i stegovne mjere i kazne);

13) odgovornost za materijalnu štetu;

14) medijator državne službe;

15) vježbenici;

16) radni odnosi kod pravnih osoba sukladno Zakonu o radu (ugovor o radu, zaštita maloljetnika, žena i materinstva, zaštita radnika privremeno ili trajno nesposobnih za rad, izumi i tehnička unaprjeđenja).

b) Pravni izvori

1) Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 16/08, 7/09, 8/12 i 8/13);

2) Zakon o namještenicima u tijelima državne službe u Županiji Zapadnohercegovačkoj („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 16/08 i 14/13);

3) Zakon o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 29/03, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06 i 4/12);

4) Zakon o namještenicima u tijelima državne službe u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 49/05);

5) Zakon o radu („Službene novine Federacije BiH“, broj: 26/16 i 89/18);

6) Zakon o radu („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 11/17).

(5) Uredsko i arhivsko poslovanje u tijelima državne službe**a) Gradivo**

1) uredsko poslovanje (pojam, sadržaj i značaj uredskog poslovanja, načela uredskog poslovanja;

2) značenje pojedinih termina u uredskom poslovanju (akt, prilog, predmet, dosje, fascikl, arhivska građa, registraturski materijal, pisarnica, arhiva);

3) osnovne knjige evidencije o uredskom poslovanju (upisnik prvostupajskih predmeta upravnog postupka, upisnik drugostupajskih predmeta upravnog postupka, djelovodnik predmeta i akata, djelovodnik za povjerljivu i strogo povjerljivu poštu);

4) pojam i značaj klasifikacijskih oznaka predmeta i akata;

5) primanje, otvaranje, pregledanje i raspoređivanje (signiranje) pošte, odnosno akata;

6) zavođenje akata (način i vrijeme zavođenja, prijemni štambilj);

7) dostavljanje predmeta i akata u rad (interna dostavna knjiga, prijem i otprema računa);

8) vraćanje riješenih predmeta u pisarnicu;

9) razvođenje akata i predmeta;

10) rokovnik predmeta;

11) otpremanje pošte (način otpremanja pošte, knjiga otpreme pošte putem kurira i knjiga otpreme putem pošte);

12) postupanje s aktima koji podliježu plaćanju upravne pristojbe (upoznavanje stranke, postupanje kod prijem zahtjeva putem pošte, oslobađanje od plaćanja upravne pristojbe, naplata pristojbe, izdavanje, prodaja i poništenje biljega);

